

ชื่อเรื่อง : ความเชื่อของชาวเพชรบูรณ์ที่มีต่อโบราณสถาน โบราณวัตถุ
ในจังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้วิจัย : นางกุลลาภ กองประดิษฐ์

ที่ปรึกษา : ศศ. ดร. ประจักษ์ สายแสง

ประเภทบทนิพนธ์ : วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2545

การศึกษาความเชื่อของชาวเพชรบูรณ์ที่มีต่อโบราณสถาน โบราณวัตถุในจังหวัดเพชรบูรณ์ครั้งนี้ เป็นการศึกษาด้านคติชนและนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดประเภทความเชื่อที่ชาวเพชรบูรณ์มีต่อโบราณสถาน โบราณวัตถุในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งกระจายอยู่ในบริเวณ 11 อำเภอ จำนวน 16 หมู่บ้าน โดยแบ่งเป็นโบราณสถาน 24 แห่ง โบราณวัตถุ 7 ชิ้น และเกณฑ์ที่นำมาพิจารณาคูสมบัติของโบราณสถาน โบราณวัตถุ มีอยู่ 3 ประการคือ

1. มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ของจังหวัดเพชรบูรณ์
2. มีความศักดิ์สิทธิ์และเป็นที่เคารพสักการะของชาวเพชรบูรณ์
3. มีวิทยากรบอกข้อมูล

วิทยากรหรือผู้บอกข้อมูลเป็นชาวบ้านที่มีภูมิลำเนา ประกอบอาชีพและอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ มีอายุไม่ต่ำกว่า 30 ปี ไม่กำหนดเพศ การศึกษา และอาชีพ

ความเชื่อที่ปรากฏในการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำมาวิเคราะห์จัดเป็นประเภทได้ 2 ประเภท ตามลักษณะของการเกิดก่อนและหลัง ดังนี้คือ

1. ความเชื่อดั้งเดิม เป็นความเชื่อที่ได้รับการสืบทอดเล่าต่อๆ กันมา ตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษสมัยปู่ย่าตายายสืบไป
2. ความเชื่อปัจจุบัน เป็นความเชื่อที่เกิดขึ้นทีหลังความเชื่อดั้งเดิม เป็นความเชื่อร่วมสมัยซึ่งยังคงมีการปฏิบัติตามความเชื่อนั้นอยู่

จากการศึกษาความเชื่อของชาวเพชรบูรณ์พบว่า มีผลต่อวิถีชีวิตของชาวบ้านแต่ละท้องถิ่น โดยเฉพาะด้านการประกอบอาชีพ ครอบครัวย และสุขภาพ ชาวบ้านที่นับถือโบราณสถาน โบราณวัตถุใดก็จะทำพิธีบนบานขอพรต่อสถานหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้น เมื่อประสบความสาเร็จก็มีการแก้บน เช่น สรงวอ จนกลายเป็นประเพณีสืบทอดกันต่อๆ มา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษารัชนี ประโยชน์โดยตรงคือสามารถแบ่งประเภทความ
เชื่อได้ 2 ประเภทดังกล่าวแล้ว ประโยชน์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือเกิดความรู้ใหม่ๆ ด้านความ
เป็นมาทางประวัติศาสตร์ของแต่ละอำเภอและโบราณสถาน โบราณวัตถุจากข้อมูลทางคดีชนที่แตก
ต่างกันไปตามความเชื่อของแต่ละท้องถิ่น เช่น ประวัติดของพ่อขุนผาเมือง ประวัติดของเมืองราด ซึ่ง
ผู้ศึกษาได้นำเสนอไว้เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป